

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{12}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 21. V Ljubljani, 15. novembra 1917. Letnik XXXIV.

Obseg: Podpisujte VII. avstr. vojno posojilo! — Naša prehrana. — Rekvizicije na Kranjskem. — O nekaterih boleznih pri perutnini. — Cene za mleko. — Važnost kmečkega stanu in njega izobrazba. — Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — **Inserati.** — Blagovno poročilo. — Tržno poročilo.

Podpisujte VII. avstrijsko vojno posojilo!

V znamenju zmagoslavnega prodiranja proti zavrattnemu sovražniku naše države, ki je očistilo iz državnih tla, ki so večinoma slovenska, zadnjega sovražnega oboroženca, razpisuje c. kr. finančna uprava **VII. avstrijsko vojno posojilo.**

Če pokažemo, da smo tudi na gospodarskem polju nepremagljivi, se bomo gotovo tudi za dobršen korak približali zmagoslavnemu miru!

Ne glede na dejstvo, da je VII. avstrijsko vojno posojilo prvo, ki se najame ustavnim potom, je še prav posebno upoštevati:

1. **Veliko varnost.** Finančni minister je v državnem zboru v imenu vlade slovesno izjavil da lastniki zadolžnic vojnih posojil nimajo pričakovati kakega prikrajšanja; če torej pride do splošne oddaje enega dela premoženja, ki bo seveda zadela premoženja v nepremičninah, vrednostnih popirjih, hranilnih vlogah in popirnatem denarju, ostanejo vojnoposojilne zadolžnice vsikdar pri svoji kurzni vrednosti.

2. **Zatiranje grozne draginje.** Prvi in poglavitni vzrok sedanji neznosni draginji je prevelika množina popirnatega denarja, ki je v prometu. Čimveč se dá tega denarja državi nazaj kot vojno posojilo, tem več ga pride iz prometa in tem hitreje bo draginja samaodsebe ponehaval.

3. **Izborna obrestovanje.** Zadolžnice vojnega posojila se obrestujejo po $5\frac{1}{2}\%$, oziroma po $6\text{--}41\%$ pri devetletnih $5\frac{1}{2}\%$ državnozakladnih listih.

Kmetovalci! Podpisana c. kr. kmetijska družba kranjska **Vas nujno pozove**, da se nihče ne odtegne podpisovanju VII. vojnega posojila, ker s tem ne koristi le državi, ampak gotovo najbolj samemu sebi. Kakor so pokazali v vojni naši slovenski vojaki največjo hrabrost, ki je njih koru priborila naslov „železnega“, tako naj doma ostali z obilnim podpisovanjem vojnega posojila naši slovenski deželi pribore naslov „zlate dežele“.

Da se ne bodo tuji denarni zavodi šopirili z velikimi vsotami podpisanega vojnega posojila, ki ne bo šel na naš račun, zato podpisujte vojno posojilo izključno le pri svojih denarnih zavodih, t. j. pri domačih posojilnicah in hranilnicah, oziroma le pri slovenskih bankah, da moremo črno na belem izkazati svojo požrtvovalnost, **ko nas kliče presvitli cesar pomagati doseči zmagoslavni mir.**

Vse podrobnosti o načinu podpisovanja vojnega posojila, o podpisovalni ceni, o nudečih se ugodnostih itd. izveste pri vsakem slovenskem denarnem zavodu, kjer nameravate podpisati vojno posojilo.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Naša prehrana.

Iz seje sveta za prehrano.

Tri dni je zboroval posvet za prehrano na Dunaju, ki se je bavil z gospodarskim načrtom za bodočo dobo glede preskrbe z žitom, s krompirjem in z drugimi poljskimi pridelki za človeško hrano, dalje s krmili, z živino in živalskimi produkti. Nemogoče je naštet, kaj se je vse trdilo in nasvetovalo pri teh od jutra do noči trajajočih zborovanjih. Slednjič se je zbral ožji odbor desetih članov iz raznih interesnih skupin, v katerem so predsednik sveta grof dr. Larisch-Mönnich, oba podpredsednika bivša ministra dr. Fort in dr. Schreiner, dalje člani dr. Lampe, Eldersch, Srba, baron Pantz, Zika, Novak, Sonntag, Schreiter, dr. Diamand, dr. Tausche in dunajski podžupan Hoss. Zahtevalo se je sodelovanje civilnih in vojaških oblasti zaradi enotne preskrbe, dalje da se vsled našega pomanjkanja nakupi iz ogrskih, srbskih in rumunskih zalog 10 milijonov kvintalov koruze za pridobitev maščobe in krme, in slišala so se vladna poročila o sladkorju, petroleju, moki in raznih drugih živilih.

Pod pritiskom sile se je mišljenje v tem posvetovalnem zboru, v katerem so konsumenti v veliki večini nad producenti, precej izpremenilo. Prej so samo kmetski zastopniki naglašali, da glavno vprašanje prehrane obstoji v pridelovanju, medtem ko so konsumenti zahtevali vedno samo znižanje cen. Sedaj so tudi najhujši socialni demokrati prišli do spoznanja, da je jedro vsega vprašanja vendarle v tem, da se dovolj živil pridelava. Čimbolj prihajamo v splošno pomanjkanje, tembolj se sedaj tudi konsumenti oglašajo, da naj vlada podpira kmetijsko produkcijo, ker sicer pridemo v neizogibno katastrofo.

Kar se tiče naše dežele, je dr. Lampe stavil razne zahteve, izmed katerih omenim sledeče. Predvsem je dr. Lampe v odseku za vojne dajatve popisal razmere, ki so nastale na Kranjskem, in odločno zahteval, da se vsa vojna bremena enakomerno porazdele na vse dežele brez izjeme. Da je kranjska dežela razmeroma največ dala od vseh avstrijskih dežel, kažejo sledeče številke: V istem času do 13. oktobra 1917, ko je Kranjska od letošnje košnje oddala vojaštvu 180.211 kvintalov sena in 1259 kvintalov slame, so oddale druge dežele vojaštvu sledeče množine: Nižja Avstrija 17.322 q sena in 13.051 kvintalov slame; Zgornja Avstrija 20.131 q sena in 5159 q slame; Solnograška 10.454 q sena in 81 q slame; Tirolska 90.600 q sena in 505 q slame; Predarlška 21.563 q sena; Štajerska 37.762 q sena in 4709 q slame; Koroška 37.764 q sena in 4175 q slame; Goriška 11.790 q sena in 462 q slame; Trst in Primorje 17.593 q sena; Dalmacija 1914 q sena in 424 q slame; Češka 49.689 q sena in 17.784 q slame; Moravska 15.324 q sena in 14.223 q slame; Šlezija 7394 q sena in 1334 q slame. Iz tega se razvidi, da je Kranjska do tiste dobe, ko je bilo oddati 50 odstotkov lanskega kontingenta, kar bi za Kranjsko znašalo okroglih 60.000 q, oddala trikrat toliko, medtem ko so vse druge dežele v dajatvi tako silno zaostale, da

je n. pr. Češka oddala komaj dvanajsti del svoje dolžnosti! Dr. Lampe je bil izvoljen za glavnega poročevalca o dobavah sena in slame za plenum zborovanja in je pri tej priliki zastopnike vseh dežel najostreje pozivljaj, da naj svoji dolžnosti zadoste. V ožjem vojnem ozemlju vojaštvo samo rekvirira, medtem ko v zaledju deželna mesta za krmila seno nakupujejo po komisijonarjih. Vsledtega se v ožjem vojnem ozemlju rekvirira zaradi nujne potrebe armade daleč čez pravični kotingent, medtem ko nakup po komisijonarjih v drugih deželah zastaja. Zato se naj vpelje enak način dobavljanja po vseh deželah. Dr. Lampe je zaklical zastopnikom vseh avstrijskih kronovin: „Vaši sinovi in bratje krvave ob Soči. Vaši konji ginejo na bojišču, vi se pa branite poslati seno za njimi. Vsledtega ste odgovorni za vso velikansko škodo, ki se godi kranjski deželi in narodnemu premoženju cele države, odgovorni tudi za vojaške posledice!“ Zahteval je, da se Kranjski povrne vsa množina, kar jo je dala čez kontingent.

Cene za živino srednje kakovosti so sedaj po celi državi skoraj čisto izenačene in je s tem odpravljena krivica, ki jo je prej kranjska dežela trpela. Cene mesu so pa silno različne. Dognalo se je, da je najboljšje v celi državi sedaj to vprašanje rešeno v Ljubljani in v Brnu, ponekod ni še nobenega reda. Visoke mesne cene na Dunaju izvirajo iz tega, ker je Dunaj navezan na ogrsko in dansko meso, ki pride stati silno drago. Sklenilo se je, da c. kr. urad za prehrano zahteva natančne podatke o klanju o vseh klavnih mest in jih predloži v pregled prehranjevalnemu zboru.

Dr. Lampe je zahteval, da se razne neenakomernosti v preskrbi mestnega in kmetskega prebivalstva odpravijo, ker to ni res, da bi kmetje že samodsebe bili dovolj preskrbljeni. Mnogo ljudi je povsod na kmetih, ki ničesar ne pridelajo, in ker je na deželi težje izvesti splošno aprovizacijo, žive v največji bedi. Petroleja se naj kmetskemu prebivalstvu več dodeli, ker gre na milijone delavnih ur v izgubo, ako skozi zimske mesece kmetje ne bodo imeli luči. Vinogradniki so preslabo preskrbljeni s sladkorjem za izdelavo petiota, in razdelitev ni primerna. Rekvizicije krompirja se naj na Kranjskem ustavijo, ker ga ima dežela komaj za lastno potrebo. Kar se je dosedaj vzelo, se naj deželi nadomesti z dovozom s severa.

Zahtevalo se je zvišanje dnevne množine kruha na glavo, kar je pa urad za prehrano za sedaj odklonil. Tudi za sladkor se je poročalo, da se mora kvota znižati, ker sedanje kvote ni mogoče dalje vzdržati. Ječmena je dobivala pivovarniška industrija sedaj le 4 odstotke od porabe v mirnih časih. Tudi proti tej množini so razni govorniki protestirali, češ, da se naj ves ječmen porabi samo za hrano.

Dr. Lampe je z raznimi drugimi govorniki zahteval, da se naj promet med mesti in med deželo nikar tako strogo ne zabranjuje, kajti ako državna aprovizacija odpove, je edina rešitev za meščane, ako se jim posreči v torbi kaj prinesiti iz dežele. Sedaj se pa ljudem neusmiljeno vse konfiscira, kar je še večja krivica za konsumenta kot za producenta. Mestne občine naj bi dopuščale tudi privatni dovoz živil v mesta

in naj bi množine, ki se donesejo, imele v evidenci, da služijo v razbremenitev mestne aprovizacije. Tudi Dunajčani so stali odločno na tem stališču. Minister Höfer je pa zagovarjal od njega vpeljano prakso, češ, da se na ta način nekateri dvojno preskrbujejo, vsled česar drugi ničesar ne dobe. Pravil je, da je nižjeavstrijsko namestništvo dognalo, da so našli v enem tednu 10.000 izletnikov z nahrbtniki na eni sami postaji v dunajski okolici. Če je vsak 10 kg odnesel, je to baje že 10 vagonov. Iz nekega drugega okraja so baje v nahrbtnikih odnesli 500 vagonov krompirja. Kmetje so se pritoževali, da jim meščani kar s silo krompir iz njiv pobirajo. Slednjič je pa minister priznal, da je to velika trdost in da se mora previdno in prizanesljivo postopati, kadar se gre samo za majhne množine, s katerimi si hočejo ubogi lačni ljudje nekoliko opomoči.

Ostro se je govorilo o razmerju z Ogrsko in se je storil sklep: Vlada se pozivlje, da pri obravnava z nemško in ogrsko vlado na to sili, da se delež avstrijske državne polovice na uvozu žita iz Rumunije in naš delež na ogrskem žitu primerno zvišata, da se naš primanjkljaj na krušnem žitu pokrije in popolnoma nezadostna kvota kruha in moke zviša. Vlada se je pritoževala, da se je v naši državni polovici veliko manj živil dobilo, nego se je pričakovalo, tako da so že meseca oktobra nastale težave. Naslednje dni se bodo nadaljevala pogajanja z Ogrsko, pri katerih se bo določil definitivno naš delež na ogrskem pridelku. Zahteval se je junctim med našim petrolejem in ogrskimi živili. Glede masti je položaj skoraj brezupen in bomo skoraj popolnoma navezani na Ogrsko. Tudi z mlekom gre vedno slabše. Vojna uprava se je udala v to, da se prevzamejo goveda tudi že pri živi teži 180 kg, da se ohrani vsaj nekaj volov in krav. Seveda se bo vsled te znižane teže toliko več mlade živine pobilo, kar bo našo živinorejo občutno prizadelo, in bomo spomladi prišli v silno težaven položaj. Priporoča se, meso sušiti, da bomo v tistem času, ko zopet pridemo do krme, mogli porabiti te zaloge.

Vsekako gremo nasproti jako resnim časom.

* * *

Centrala za krmila je vsled pritožb kranjskega deželnega odbora, zlasti pa po osebni intervenciji deželnega glavarja dr. Šusteršiča, izdala jako strogo naredbo za dobavo sena in slame. Ker je Kranjska svoj delež že davno oddala in ima pravico zahtevati odškodnino od drugod, zadene ta naredba druge dežele, ki so zastale z dajatvami. Voditelji, oziroma ravnatelji deželnih mest za krmila so osebno odgovorni, da se dobavi določeni kontingent. Tisti komisijonarji, ki ne zadoste zahtevi, se odstavijo takoj in naznanijo vojaški oblasti, ako so oproščeni. Političnim oblastem je pod najstrožjo odgovornostjo zaukazano, da vse občine svoje kontingente dobavijo. V resnici je sedaj dovoz krmil iz zaledja na fronto prišel v tek vsled te naredbe.

Rekvizicije na Kranjskem.

Dne 2. oktobra je bil na sedežu najvišjega armadnega poveljstva posvet zaradi rekvizicij na Kranjskem. Načelnik generalnega štaba baron Arz je povabil k posvetu tudi predsednika naše družbe g. dr. Lampe ta, ki je zastopal stališče, ki sta ga označila kranjski deželni odbor in naša družba v brzojavkah na ce-

sarja. Opisal je položaj, ki je nastal na Kranjskem in dokazal, da je Kranjska dala že mnogo čez svoj kontingent na krmilih, medtem ko so druge dežele daleč zaostale. Zato se naj sedaj druge dežele v najizdatnejši meri pritegnejo k vojnim dajatvam. Iz dovoza iz drugih dežel se naj pokrije na Kranjskem vsa potreščina za nepridelovalce, ki je doslej naznanjena z 58.000 q sena in 10.000 kvintalov slame, in se naj deželi poleg tega še vrne vse, kar je dala preko kontingenta. K posvetu je poslal cesar svojega posebnega zastopnika, ki je potrdil vse iz lastnega opazovanja, kar je navedel dr. Lampe, ker si je po najvišjem nalogu osebno ogledal razmere na Kranjskem, in je naznanil, da ima najvišji nalog, naznaniti odločno voljo Njegovega Veličanstva, da se vse stori, kar je mogoče, v razbremenitev kranjske dežele. Zastopniki vojaštva so tudi potrdili, da je opisani položaj resničen, in so izjavili, da se nikakor ni delala namenoma Kranjski krivica. Nezadostne dajatve v zaledju in težava transporta sta edina vzroka, da se je morala Kranjska vsled nujne potrebe kot najbližja tako ostro pritegniti, in da se vsa krmila, ki se sedaj rekvirirajo v zaledju, porablja za razbremenitev kranjske dežele. Takoj, ko bo dovoz iz zaledja zadostoval, se Kranjski nadaljna dajatev popolnoma opusti. C. kr. uradu za ljudsko prehrano se naroči, da v zaledju vse stori, da se dajatve pospešijo, in da se Kranjski storjena škoda povrne.

Glede krompirja, ki se sedaj zahteva na Kranjskem, se je izreklo, da se ima vsa množina, ki jo sedaj vsled transportnih težav armada jemlje na Kranjskem namesto iz severnih kronovin, pozneje deželi povrniti.

Kdor želi skorajšnjo zmago in mir, naj podpiše VII. vojno posojilo!

O nekaterih boleznih pri perutnini.

Zelo je razširjena navada kokoši otipavati na trebuhu, ako imajo znesti jajce, da se jih potem ne pusti na prosto, ampak se jih zapre, dokler jajca ne zneso. To otipavanje povzroča mnogokrat vnauja in celo notranja obolenja.

Še nevarnejše je otipavanje v zadnjici ali pravičneje v jajčni cevi. Žival se navadno brani in je nemirna ter se zato lahko zgodi, da se ji notranje dele rani s prstom in se jih poleg tega še lahko tudi okuži, ako prst ni bil snažen.

K zgoraj omenjenemu slučaju se slišijo poročila, da se dostikrat pojavi obolenje na jetrih, kar izvira od pretrdega prijema in temu sledečega pritiska na jetra. Tudi se večkrat dogaja, da se na ta način stre eno ali drugo jajce, ki še dozoreva v jajčniku. V jajčniku so razvijajoča se jajca (rumenjaki) v razni velikosti grozdasto nabrani in vise nekako v trebušno duplino. V slučaju, da se tako jajce stre, se rumenjaki izlije v trebušno duplino, odkoder pride v trebušne zračne cevi in ga žival odtu vdiha v pljuča, kar povzroča smrt vsled zadušenja.

Seveda pa temu, da pride rumenjaki v pljuča in povroči smrt ni vedno krivo samo prej omenjeno otipavanje, marveč so dognali enake slučaje obolenosti v trebušni duplini tudi če so živali obolele na perutninski koleri, dalje pri raznih nepravilnostih v jajčni cevi zoženju iste, zama-

šitvi. Tudi je mogoče, da se jajce, ki se odtrga iz jajčnika ne zvrne v jajčno cev, marveč naravnost v trebušno duplino.

Vsi ti slučajji nam ukazujejo pomisliti kaj je storiti z živaljo, ako se kaj takega zgodi. Rumenjaka nevesčak brez nevarnosti za žival ne bo mogel odstraniti iz trebušne dupline in je zato pametneje žival preje zaklati, preden bi se utegnilo pojaviti kako obolenje v notranjih delih ali bi se utegnila žival celo zadušiti, ako bi rumenjaki vdihala v pljuča. *

Cene za mleko.

V seji deželnega kulturnega sveta v Celovcu je dne 24. septembra t. l. navedel koroški deželni živinorejski nadzornik Schumy z ozirom na zahtevo kmetov za podraženje mleka na 56 h za 1 liter naslednje podatke. Računati je, da se kravo krmi 215 dni s suho in 150 dni z zeleno krmo. Ako pokladamo kravi po 12 kg sena (po 17 K), 3 kg slame (po 8 K) in za 50 h zadnjega žita na dan, tedaj ta porabi na dan 278 K ob času suhega in 180 K ob času zelenega krmjenja. Ako računimo za polaganje krme, čiščenje in izkidavanje hleva, negovanje živine na leto 121 K, za najemnino hleva 36 K, za luč in zdravila 15 K, za zavarovanje 2250 K, za obrestovanje vrednosti 75 K, tedaj znašajo skupni stroški za 1 kravo na leto okroglo 1137 K. Pri domnevi, da namolzemo od ene krave do 2000 litrov mleka na leto (to množino pa da komaj tretjina vseh krav) je odbiti za tele 400 l mleka ter ostane za porabo, ozir. za prodaj še 1600 l mleka, pridelovalni stroški za to pa se znižajo na 957 K, ako vračunimo tele za 180 K. Potemtakem stane pridelovalca 1 liter mleka 60 vinarjev. (Op. ur. Sedaj pa so se cene za seno in slamo zvišale in bi imel liter mleka po gorenjem računu stati pridelovalca nad 70 vinarjev in je ta račun sestavljen na podlagi, ki bi jo morali za produkcijo mleka imenovati zelo ugodno.) Stelje se pri poračunavanju ni upoštevalo, zato se je opustilo tudi vračunavanje gnoja. — Cene za surovo maslo niso v nikakem soglasju z onimi za mleko. Iz 100 litrov mleka naredimo 4 kg surovega masla, 10 kg sirčka (skute) in 80 litrov siratke. To poračunano pokaže, da je mleko v tem slučaju plačano ugodnejše kot v direktni prodaji. Ako se mleko porablja za izdelovanje sira, se izplača 1 liter mleka po 64 h, ako siratke ne vštujemo, ako pa jo vštujemo, tedaj se izplača 1 liter mleka v tem slučaju po 68—70 h. Zaradi nizkih cen se dajanje mleka klavnim teletom ne izplača, ker klavno tele vnovči 1 l mleka na komaj 30 h, tele za rejo pa pač ne več kot 60 h in pujski med 60—70 h.

Iz omenjenega je posneti, da se mleko pri slabih prodajnih cenah pač najbolje vnovči doma potom mlade živine, ki se jo obdrži za pleme ali pa potom pujskov.

Glede cen mleka z ozirom na druge živila priobčuje profesor Winkler v „Österr. Molkerei Zeitung“ jako zanimiva razmerja. Pravi, da stane na Dunaju 1 liter mleka 56 h. V tem mleku je 4 dekagrame surovega masla, ki približno ravnolotno stane. Poleg tega pa je v 1 litru mleka še toliko beljakovin in mlečnega sladkorja, da ta vrednost odgovarja 15 do 17 dekagramov mesa, kar se plača na Dunaju približno z 224 K in bi tedaj hrana v 1 litru mleka predstavljala isto vrednost, kot se plačuje v mesu ali v jajcih po 2 do 3 krone. In še vedno se oblasti upirajo zvišati ceno mleku za par vinarjev, ker se boje nemirov med konsumenti, a nemirov je preje pričakovati, če mleka ne bo.

Važnost kmečkega stanu in njega izobrazba.

(Konec.)

Zaradi važne naloge, ki jo ima mati, kot skrbna gospodinja in najvažnejša pomoč in sovoditeljica gospodarstva, moramo priznati potrebo, da se morajo kmečka dekleta za svoje bodoče delo krepko pripraviti, sicer pozneje tolikim nalogam ne morejo biti kos v popolni meri. Pri tem izšolanju bi se naj naučile čistiti in ljubiti svoj poklic; iz teh deklic naj se ne vzgojijo „dame“, kojim se zdi kmečko dela premalo fino in pretežko in ki smatrajo za veliko srečo, dobiti ženina iz mesta ali celo uradnika, da lahko postanejo „gospe“. Skrben in marljiv kmečki snubač čestokrat mora zaostati za mestnim „gospodom“, dasiravno slednji ni niti „gospodič“. Lepša suknja, „lepše“ obnašanje gospodiča in mogoče brezskrbno življenje, zapelje nečimerno lahko mišljeno dekle. Koliko deklet se je že varalo, koliko deklet je spoznalo v mestu pomanjkanje, medtem ko bi lahko postala kot pridna kmetica srečna in spoštovana. Zgledov ne manjka skoro v nobeni vasi.

Prava strokovna izobrazba se razlikuje od poluizobrazbe, da ima človek veselje do svojega stanu in si pridobi tudi potrebnih vednosti, da čim največ dobrega stori v svojem stanu. Pri nadaljni izobrazbi kmečkih deklet je treba ravnatoko kakor pri mladeničih v prvi vrsti izpolniti njih splošno znanje, koje mora imeti vsakdo; šele potem se lahko zida dalje. V to svrhu služi nadaljevalna šola. Nadalje pa je neobhodno potrebno, deklice vzgojiti v pridne gospodinjice. Naučiti se morajo z obstoječimi sredstvi pripravljati dobro, tečno domačo hrano, ki pa se menjuje. Glede kuhanja so naša kmečka dekleta, pač žal, jako zaostala. Dekleta bi morala pridelovanje zelenjadnic, njih pripravljanje za jed in uporabo sadja poznati mnogo boljše, kakor dosedaj, ker bi prišle potem tudi na kmečko mizo boljše in raznovrstnejše jedi. Deklice naj bi se poučevale tudi v postrežbi bolnikom, prehranjevanju in vzgoji otrok; dal naj bi se jim tudi zmisel za snago preproste domače kmečke izbice. Ta gospodinjska izobrazba se dá dekletom najbolje v praktičnih potovalnih gospodinjskih tečajih, ki naj se vršijo jeseni in pozimi na čim mogoče mnogih krajih v večmesečni dobi. Obstoječi potovalni tečaji so se jako obnesli.

Ščasoma se bo ustanovilo tudi več gospodinjskih šol na deželi, ki bodo primerno obiskane.

V teh razmišljanjih pravzaprav nisem povedal nič novega, toda v Avstriji pač še nismo prišli do izvedbe. Upajmo, da merodajni krogi kmalu izprevidijo pravo in da potem takoj sledi udejstvovanje namer.

Dela nam je res potreba! Zahteve, katere sem naštel v tem članku, ne bodo le v hasek in korist kmečkemu ljudstvu, ampak tudi državi in narodu sploh. Zato pa naj neumorno in neprenehoma delujejo za uresničenje vsi, ki spoznajo važnost nadaljnega pouka kmečke mladine. Zlasti pa naj kmetje sami delujejo za to misel in stremijo za tem; kajti kmečki stan se mora povzdigniti in čislati ter smatrati kot enakovreden z drugimi. Izobrazba in znanje dá gospodarsko moč in čislanje.

Dr. L. Stocker v „Gosp. Glasniku“.

Vojno posojilo se visoko obrestuje in je najvarneje naložen denar!

VOJNE NAREDBE.

Ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 30. oktobra 1917, št. 32646., o prometu s strniščno repo in korenjem.

Na podstavi cesarskega ukaza z dne 24. marca 1917, drž. zak. št. 131., o preskrbovanju prebivalstva s potrebnimi rečmi se zaukazuje:

§ 1.

Strniščna repa in korenje se sme do preklica izvažati iz Kranjske samo s posebnim dovoljenjem, ki ga je zaprositi pri deželni poslovnicni za sočivje in sadje v Ljubljani (Gradišče št. 10, I. nadstropje).

§ 2.

Pošiljatve strniščne repe in korenja smejo železniška podjetja sprejemati v prevoz le, ako je tovornim listinam za vsako pošiljatev pridejano od deželne poslovnicne za sočivje in sadje v Ljubljani izdano prevozno potrdilo.

§ 3.

Za nakupe in pošiljatve vojaške uprave določila tega ukaza ne veljajo.

§ 4.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Razglas c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 30. oktobra 1917, št. 31.806., o cenah pri oddaji sena in slame.

Na podstavi naredbe c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 27. septembra 1917, drž. zak. št. 390., s katero so se zvišale prejemne cene za seno in slamo, se določajo cene, po katerih se ima vršiti oddaja sena in slame potrošiteljem potom razdelilne poslovnicne, ustanovljene od deželnega mesta za krmila, in sicer v Ljubljani sledeče:

za seno	34 K	za 100 kg,
za škopno slamo	23 „	za 100 „
za navadno slamo	21 „	za 100 „

Te cene veljajo od razdelilne poslovnicne v Ljubljani, in sicer le za zdravo, suho, nepomazano in nepokvarjeno blago.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Opomnja uredništva. S tem razglasom je izpremenjen tozadevni razglas dež. predsednika z dne 25. julija t. l., št. 20.263., ki smo ga objavili v »Kmetovalcu« na strani 118. — Tu vnovič opozarjamo, da te cene ne veljajo pri nakupu od pridelovalca, ampak le za one slučaje, ko porabnik kupi seno ali slamo pri deželnem mestu za krmila v Ljubljani.

Ravnalne cene za med.

C. kr. osrednja komisija za presojanje cen je določila z odlokom z dne 27. oktobra t. l., št. 3354., naslednje cene za 1 kg medu, in sicer

	po pridelovalcu	pri prodaji po trgovcu porabniku (brez zavoja)
za točeni med	K 8.—	K 10.—
za iztlačeni in iztisnjeni med	„ 5'50	„ 6'50
za med ločen od voska potom kuhanja	„ 4.—	„ 5.—

Opomba uredništva: V nemškem besedilu tega odloka je kot III. kakovost označen med z besedo »Seimhonig«. Ta nemška beseda pa pravzaprav znači čisti med samotok, ki je najmanj toliko vreden, kakor točeni med in zato odlok bržkone meni tisti slabejši med, ki se loči iz satovja potom kuhanja.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo »Kmetovalca«, se načelno odgovarja le v »Kmetovalcu«. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med »Vprašanja in odgovore«, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom: brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V »Kmetovalcu« se pri vprašanju nikdar ne natise vprašalčevo ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v »Kmetovalcu«, ampak le pisмено, če je pisnu priložena 1 K v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 151. Moj prednik je od posestva, ki je sedaj moje, odprodal več oralov njiv in travnikov in vendar moram toliko bere odrajtovati kakor poprej, ko je bilo še vse posestvo skupaj. Ali sem zavezan odrajtovati celo bero od zmanjšanega posestva, in če ne, kaj mi je storiti, da se mi bera pravično odmeri? (F. Š. v Z.)

Odgovor: Glede bere so še vedno v veljavi razni stari zakoni in dvorni dekreti, ki pa niso vselej popolnoma jasni. Načelno je od prvotno vsakemu posestvu predp'sane bere le toliko odrajtovati, kolikor jo na dotično posestvo pride in če se posestvo zmanjša, je primerni del bere odpisati ter jo je pripisati novemu lastniku odcepljenih parcel. Z razsodbo upravnega sodišča z dne 9. junija l. 1900, št. 4150., je ta zadeva končno urejena, kajti razsodbe upravnega sodišča imajo nekako isto veljavo, kakor zakon. Glasom te razsodbe je vsak kupec ali lastnik dela razkosanega posestva samzase zavezan plačati tisti del bere, ki razmerno hodi na njegov delež; pri razdelitvi bere se je ozirati izključno le na zemljišče, in ne hodi vrednost hiše, gospodarskih poslopij in drugih stavb prav nič v poštev. Vi preprosto zahtevajte ureditev bere, ki jo imate plačevati in jasno izrecite, da se ne branite bere dajati, toda le toliko, kolikor je sedaj hodi na Vaše zmanjšano posestvo.

Vprašanje 152. Moja še dokaj mlada krava, ki je imela meseca maja teleta, je že sedaj pričela izgubljati mleko; ima ga na dan le še poldrugi do dva litra in ga je od dne do dne manj. Ali se da odpomoči, da pride krava zopet k mleku? (I. D. v H.)

Odgovor: Če krava prične pet mesecev po teletu izgubljati mleko, je to lahko nekaj naravnega, ali pa tiči vzrok v posebnih odnošajih. So namreč krave, ki že v petem mesecu po teletu redno prično izgubljati mleko ter se ne da proti temu ničesar storiti. Tiste krave, ki so se po prejšnjem teletu predolgo ali celo do zadnjega molzle, navadno pri naslednjem teletu zelo hitro suhe postanejo. Vzroki prezgodnjega opuščanja mleka pa morajo biti tudi bolezen, napačna molža in nezadostna ali prazna klaja, ob kateri mlečne žleze vimena ne morejo veliko mleka izcejati. Če je vzrok bolezen, jo je dognati, jo zdraviti in potem krava morda zopet pride k mleku. Napačno molžo je nadomestiti s pravilno. Slaba mlečnost vsled nezadostne ali prazne krme se popravi s pokladanjem zadostne množine krme, ki ima v sebi dovolj redilnih snovi.

Vprašanje 153. Ker so svinje zaradi svojega pogostega bukanja neprijetne za pitanje, imam rajši rezane prasiče. Pri meni se pa redno dogaja, da moje svinje skotevajo večinoma le pujske ženskega spola, kar mi ni všeč, zato vprašam, ali se da na kak način vplivati, da bodo svinje skotevale več mrjaščkov, ki se potem dajo brez posebnih sitnosti rezati? (D. P. v K.)

Odgovor: Na spol bodočih mladičev se ne da v nikakem oziru kaj vplivati in vsa sredstva, ki se v to svrhu priporočajo, slone ali na vražah, ali pa na napačnem umevanju tistih činiteljev, ki določijo spol. Spol pri živalih je podeljiva lastnost, enako, kakor vsa druga. V trenutku, ko je jajce oplojeno, je tudi že spol določen in se ne da z nobenim sredstvom več izpremeniti. Ena žival prenaša na svoje mladiče prevladajočo (dominantno) lastnost moškega, a druga zopet ženskega spola, toda pri presoji velikega števila živali n. pr. cele dežele, se pokaže, da se na leto rodi enako število moških kakor ženskih živali.

Vprašanje 154. Z ozirom na spis v zadnji številki »Kmetovalca« glede odškodnine za vojne dajatve in poškodbe, vprašam, če imam tudi jaz pravico kako povračilo zahtevati za škodo, ki so mi jo naredili vojaški konji v mojem sadovnjaku? Proti moji volji in navzlic prepovedi so v jeseni vojaki pognali svoje konje na pašo v sadovnjak, kjer niso naredili le s kopti veliko škode, ampak so vrhutega vse sadno drevje tako obglodali, da je sedaj zanič in da ga moram posekati. (O. D. v V.)

Odgovor: Tudi taka poškodba sadnega drevja spada med vojne poškodbe in torej imate pravico do povračila škode, ki jo naznanite pri svojem županstvu. Da so konji drevje obglodali, prihaja odtod, ker so skoraj vsi vojaški konji vsled nezadostne in slabe prehrane bolni na presnavljanju, vsled česar jih žene neki notranji nagon, grizti les in obglodavati drevje.

Vprašanje 155. Kdaj bi bilo sejati proso pri nas v Istri v bližini Trsta? (E. H. v B.)

Odgovor: Proso je rastlina, ki dorase in dozori v treh mesecih ter zahteva gorško in bolj suho podnebje. Najbolje uspeva v pokrajinah, ki imajo bolj suho in toliko gorško podnebje, da zori vino ali vsaj turščica. Vi imate gorško, vinsko podnebje, ki je tudi precej suho in zato bo proso pri Vas gotovo dobro uspevalo. Ker se pri Vas ni bati spomladanskega mraza, morete proso zelo zgodaj sejati ter imate potem še čas na požetem prosenem strnišču še isto leto kaj drugega pridelati. Sejati pa morete proso pri Vas tudi pozneje kot drugi pridelek, ker bo do jeseni gotovo dozorel. Tako n. pr. lahko sejete proso na izkopano krompirjevo njivo še od meseca junija do srede avgusta, kajti pri Vas nimate jesenske slane in imate dolgo jesen, ki ima dovolj toplote za zorenje prosa.

Vprašanje 156. Ali bi bila apnena voda brez škode porabna tudi za pranje perila, kakor je priporočeno za snaženje mlečne posode v odgovoru na 135. vprašanje? (M. F. v Z.)

Odgovor: Pri pranju belega perila gre v prvi vrsti iz njega spraviti toščobo, pomešano z nesnago, ki jo dobi perilo od človeške kože, ki venomer izceja toščobo. To se najbolje doseže z milom. Sedaj je pa težko milo dobiti in se zato sega po raznih nadomestilih. Apno pa ni v to svrhu nikako nadomestilo, kajti ono pač toščo tudi izpremeni v milo, toda apneno milo ni v vodi raztopljivo. Iz tega vzroka ni prati perila v apneni vodi, ker potem ni na preprost način iz njega spraviti stvarjenega, neraztopljivega mila in tako prano perilo ostane umazano. Tudi, če se z milom peče, se ne sme rabiti trde, t. j. apnene

vode, ker se z njo le milo ponepotrebno pripravljajo, kajti navzlic velike množine mila se perilo vendarle slabo čisti in pere.

Vprašanje 157. V 16. številki »Kmetovalca« je objavljen spis o izdelovanju domačega sira, v katero svrhu se mora rabiti sirišče, ki ga pa tukaj pri nas nihče ne pozna in se ga tudi v lekarni ne dobi. Kje se dobi sirišče in, ali je zanj kakšno dobro nadomestilo? (M. K. v Č.)

Odgovor: V želodcih telet, ki še sesajo, in sicer v prvih tednih, se nahaja neka snov (ferment), ki sladko, mlačno mleko zasiri. Iz želodcev zaklanih telet se more doma izdelovati izvleček, ki se rabi za zasirjenje mleka in se imenuje sirišče. Sirišče doma delati, se mora znati, a navzlic zadostni izkušnji ni vedno enak, zato se rajši sirišči kupuje pri tvrdkah, ki ga v velikih množinah vedno enako močnega izdelujejo. Dobi se tekoče ali pa suho sirišče. Danes je silno težko dobiti sirišče in se mora na izvršitev naročil čakati več mesecev. Obrnite se zaradi sirišča na »Mlekarsko zvezo« v Ljubljani. Mleko se tudi zasiri, če pride vanj kaka kislina, n. pr. mlečna, t. j. če mleko dlje časa stoji in se skisa. Če se noče čakati na naravno skisanje mleka, se mu lahko pridene nekaj oceta ali raztopljene citronine kisline. Tako okisano in segreto mleko se tudi zasiri, toda izdelovanje sira iz tako zasirjenega mleka ni priporočeno, ker ima slab okus in ni trpežen.

Vprašanje 158. Pri nas smo oddali precej sena naravnost raznim vojaškim oddelkom brez posredovanja Deželnega mesta za krmila. Medtem se je prevzemna cena za seno dvignila od 17 K na 23 K in smo pri vojaštvu zahtevali doplačila. Prosim pouka, v katerih slučajih se bo izvršilo doplačilo za oddano seno in v katerih slučajih pa ne? (A. S. v D.)

Odgovor: Glasom tozadevne naredbe bo Deželno mesto za krmila doplačalo razliko med prejšnjo in sedanjo ceno sena vsem onim, ki so seno oddali potom imenovanega mesta. Čujemo, da nekateri vojaški oddelki tudi sami doplačujejo za ono seno, ki so ga sami prevzeli naravnost od pridelovalcev. Seveda v vseh slučajih to ne bo šlo gladko in to posebno ne tam, kjer oddajniki nimajo pravih potrdil in pa v onih slučajih, kjer so pridelovalci oddajali vojaštvu seno v zameno za moko in druga živila. Vsekako naj se vsakdo zgleda pri svojem županstvu, kdor ima kako oddajno potrdilo in je županstvom od deželnega odbora naročeno, da zbirajo ta potrdila. Povračilo se bo skušalo doseči, a popolnoma gotovo to ni, pač pa je gotovo, da doplačilo prejmejo vsi tisti, ki so seno dali ali prodali vojaščini proti potrdilu, s katerem se morejo izkazati, ali ki so seno oddali potom Deželnega mesta za krmila, ker za te oddaje vojaška operacijska blagajna doplačila že nakazuje Deželnemu mestu za krmila, katero iste zopet oddaja na posamezne občine, ki bodo doplačilo oddale upravičenim oddajnikom. Umestno je, da se pri svojem županstvu zgleda vsakdo, kdor ima kako gotovo potrdilo o oddaji in najsi se je ta oddaja izvršila potom omenjenega mesta za krmila ali ne.

Vprašanje 159. Imam nekaj arov gozdne zemlje, iz katere sem izruval še ostale šture. Menim, da bi spomladi sejal na to zemljo oves ali pa bi jo obdelal za krompir.

**Nihče ne sme izostati pri podpisovanju
vojnega posojila, komur je mar srečo ob-
ljubljajoča bodočnost!**

Omenim, da je zemlja drugače videti dobra, orna plast pa bo komaj 25 cm debela. Prosim svetujte mi, **ako bi kazalo sejati oves na gozdni zemlji, ali pa bi bilo bolje obsaditi jo s krompirjem?** (F. R. v Ž.)

Odgovor: Na taki zemlji Vam bo ob ugodnem vremenu dobro uspeval oves in tudi krompir. Ako menite sejati oves, Vam svetujemo, da omenjeno zemljo že sedaj jeseni pognojite s hlevskim gnojem in ga plitvo podorjete. Spomladi preorjite to zemljo vsaj tri tedne pred setvijo, in sicer globoko, tedaj vsaj za 25 cm. Vsejani oves zavlačite z brano in ob normalnem poteku vremena boste gotovo imeli dobro žetev. — Ako se pa odločite, da zemljo obsadite s krompirjem jo istotako obdelujte kakor smo Vam svetovali za oves, pač pa smete sedaj nekoliko močnejše gnojiti s hlevskim gnojem. (Zavlačevanje krompirja z brano seveda samoobsebi umevno odpade.) Vaša gozdna zemlja pa bo skoro gotovo taka, da vlage dolgo ne obdrži, zato bi znal krompir trpeti vsled suše. Temu se izognete, ako krompir sadite nekoliko bolj gosto, da bo listje pozneje zemljo zasenčevalo in jo branilo pred izsuševanjem. V l. 1917, sem isto poskusil v manjši meri na pripravnem gozdnem delu ter sem imel tamkaj najlepši krompir. Pridelek je bil tudi v splošnem zelo zadovoljiv. Posebno ugodne pa je bilo za krompir, da je bila zemlja v hudi suši še kolikörtoliko vlažna, ker jo je pred izsušenjem varovalo listje gosteje nasajenega krompirja. Ko je po drugih njivah zemlja pokala in široko zijala, je bila v tem gozdnem delu še nekoliko vlažna. Omenim, da so v tem kraju poljski sadeži sploh silno trpeli vsled suše. *

Družbene vesti.

* **Gospod Bohuslav Skalický**, c. kr. vinarski nadzornik I. reda v Novem mestu, je bil odlikovan z vojnim križcem II. razreda za civilne zasluge. (To odlikovanje je bilo izvršeno že meseca avgusta, toda takrat je bil urednik našega lista na dopustu, ni čital nikakih listov in je šele sedaj slučajno izvedel za to odlikovanje, ki ga vsled tega naknadno objavimo in odlikovanemu kot dolgoletnemu sotrudniku prav prirčno čestitamo.)

(Nadaljevanje Družb. vesti v inseratnem delu.)

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 30. oktobra 1917.

Seji je predsedoval družbeni predsednik gospod kanonik msgr. dr. Evgen Lampe, c. kr. deželno vlado je zastopal deželnovladni svetnik g. Oton pl. Detela, deželni odbor namestnik deželnega glavarja v dež. odboru g. dr. Lampe, in navzoči so bili: podpredsednika gg. prelat Kalan in deželni poslanec Zurc ter odborniki gg.: baron Apfaltrern, Dimnik, Hladnik, Mihečič, Piber, baron Rechbach, Vehovec in generalni ravnatelj Gustav Pirc.

Ob pričetku seje je prečital družbeni podpredsednik g. dež. poslanec Zurc dopis deželnega predsedstva, glasom katerega je Nj. Veličanstvo presvitli cesar z odlokom z dne 27. septembra t. l. potrdil izvolitev kanonika g. dr. E. Lampeta družbenim predsednikom. Podpredsednik je čestital g. predsedniku in izrekel v imenu glavnega odbora prepričanje, da bo g. predsednik s svojimi bogatimi izkušnjami znal družbo po najboljših načelih voditi.

Preden je pričel glavni odbor z obravnavo dnevnega reda, se je predsednik spominjal smrti g. dr. Janeza Ev. Kreka, ki

je bil velik organizator kmetijstva zlasti zadrugištva ter je njegova zasluga, da so se dosegli tako veliki uspehi za gmotni in moralni napredek kranjskega in slovenskega kmeta sploh. Sicer rajni dr. Krek ni bil v ožjem stiku s kmetijsko družbo, a ona kot zastopnica kmetijskega stanu na Kranjskem v ceniti njegove zasluge, zato je pozval navzoče gg. odbornike, da se pridružijo sožalju družbe, čemer so se že s tem odzvali, da so se ob besedah predsednika dvignili raz svojih sedežev.

Predsednik je najprej poročal o svojem osebnem delovanju kot družbeni predsednik pri raznih sejah, ki so se vršile od zadnje odboro ve seje sem na Dunaju. Vsebina njegovega poročila je objavljena v današnji številki „Kmetovalca“ v spisu „Naša prehrana“. Predsednik je zlasti omenjal, da bo doba do nove žetve v l. 1918. jako resna, kajti pridelek žita ni zadosten, živeti se bo moralo precej bolj od mesa, kar bo imelo za posledico znatno zmanjšanje števila živine, ki se bo morala v veliki meri poklati zaradi pomanjkanja krme vsled slabe letine. Kranjska dežela je namram armadi glede dobave živine in zlasti glede dobave krme storila svojo dolžnost do skrajnosti; varnost domovine ji je šla nad deželno korist in če se ob enajsti soški bitki ni pripetila preteča nesreča, zahvaliti se je požrtvovalnosti kranjskih kmetovalcev, ki so vse dali, kar se je od njih zahtevalo. Še več storiti pa danes kranjski deželi ni mogoče, če naj njeno kmetijstvo popolnoma ne propade. Kmetijska družba je na merodajnih mestih to odločno povedala in deželni odbor, zlasti g. deželni glavar sta naravnost pri Nj. Veličanstvu presvitlemu cesarju prosila za varstvo kranjske dežele, kateri prošnji je cesar ustregel; poslal je svojega generala poučiti se o gospodarskih razmerah na Kranjskem in je potem zaukazal, naši deželi odslej naprej prizanašati, kolikor je to v skladu z vojnimi interesi. Ker so se cene senu in slami povišale, ko so kranjski kmetovalci že večino svojega pridelka vojaštvu oddali, se je doseglo, da se višje cene naknadno doplačajo. Po možnosti se bo kranjski deželi 300 do 400 vagonov sena vrnilo iz dežel iz zaledja. Tudi glede oddaje krompirja in glede nakazila siadkorja za izdelovanje peti-ota je predsednik osebno z uspehom posredoval, in sicer poleg uradnega pismenega posredovanja od strani kmetijske družbe.

Predsednik je poročal, da je sedaj vsled smrti prejšnjega družbenega predsednika Povšeta ud državnega železniškega sveta družbeni ravnatelj in njegov namestnik pa on sam. Ker družbeni ravnatelj namerava stopiti v pokoj, ne more biti po statutu državnega železniškega sveta več njegov ud, zato je sam prosil, da se takoj namesto njega izvoli novega uda. Glavni odbor je izvolil v državni železniški svet kot pravega uda družbenega predsednika dr. E. Lampeta in kot njegovega namestnika uda glavnega odbora drž. poslanca g. župnika Hladnika.

Glavni odbor je imenoval družbenim tajnikom ing. agr. Jakoba Laha, sedaj adjunkta pri c. kr. kulturnem nadzorništvu v Trstu, ki naj nastopi službo kakorhitro ga kmetijsko ministrstvo odveže državne službe in zanj izposluje oprostitev od vojaštva tudi v tej njegovi novi službi. Službeno razmerje z novim tajnikom se šele uredi ob nastopu službe. Družbeni generalni ravnatelj je obljubil še toliko časa službovati, dokler novi tajnik, t. j. njegov namestnik ne bo v službo vpeljan, kar je glavni odbor vzel na znanje in za ta čas družbenemu generalnemu ravnatelju njegovo službeno razmerje nanovo uredil.

Z ozirom na sedanjo veliko draginjo je ukrenil glavni odbor do časa boljših razmer dajati družbenim uradnikom in uslužbencem 50% draginjske doklade.

Glavni odbor je vzel na znanje in naknadno potrdil:

1. Pozdravljajni dopis novemu kmetijskemu ministru grofu Silvi-Taroucu; čestitko k odlikovanju prejšnjega kmetijskega ministra viteza Ertla in zahvalna pisma teh visokih funkcionarjev.

2. Družbeno delovanje v svrhu izposlovanja plačil za vojne dajatve in povračil za vojne škode, ki jih imajo dobiti kmetovalci, oziroma, ki niso bile v zadostni višini izplačane ali povrnjene.

3. Dobavo ozimnega semenskega žita, katerega je družba kupila in plačala vsega skudaj 65 vagonov. Naročil na to žito je prišlo na dobrih 60 vagonov. Vsled prometnih ovir je do danes došlo v Ljubljano šele 42 vagonov in je upati, da se bo moglo vsem naročnikom v prihodnjih dneh ustreči. Če vsi naročniki niso dovolj zgodaj in takoj dobili naročenega semenskega žita, ne zadene družbe prav nikaka krivda, ampak vojne razmere, ki jo popolnoma oproste.

4. Družbeno posredovanje glede napačnega načina izrabljanja paše po vojaških konjih, in glede povrnitve škod, ki se je s tem kmetovalcem prizadevala.

5. Vlogo na kmetijsko ministrstvo zastran težkoč pri zvrševanju paše v gozdih verskega zaklada na Gorenjskem.

6. Intervencijo družbe, da se ustavi na Kranjskem vsako nadaljno rekviriranje krompirja in da ves krompir, ki se je na Kranjskem pridelal, ostane le za porabo v deželi ter je kmetovalcem odslej naprej le toliko krompirja oddati, kolikor ga potrebujejo nepridelovalci na Kranjskem, in sicer z ozirom na množino, ki je določena na glavo vsakega prebivalca.

7. Družbeno delovanje v svrhu izposlovanja večje množine sladkorja za izdelovanje petiota, kakor je bila prvotno namenjena. Za Kranjsko sta bila prvotno določena 2 $\frac{1}{2}$ vagona sladkorja, h kateri množini se je pozneje dodal še 1 vagon in sedaj je družba storila korake, da se takoj še 1 vagon sladkorja razdeli, ki je namenjen v trgatvene namene in obenem se je družba obrnila na urad za ljudsko prehrano z nujno prošnjo, dodeliti še več sladkorja kranjskim vinogradnikom.

8. Odgovor na urad za ljudsko prehrano na Dunaju na vprašanje, če je tudi na Kranjskem z ozirom na ogrske cene prasičev in na cene za mast potrebno zvišati ceno živim prasičem, čemer je družba pritrdila in je svoj odgovor utemeljila.

9. Družbene korake glede pravilnega razlaganja ravnalnih cen za vino, da se vinogradniki ne bodo krivično preganjali.

Glavni odbor je naknadno odobril neobhodno potrebno zvišanje družbene udnine, in sicer na podlagi utemeljitve, ki je v zadnji številki „Kmetovalca“ objavljena.

Za sedmo vojno posojilo je ukrenil glavni odbor podpisati v imenu kmetijske družbe na račun pokojninskega zaklada družbenih uslužbencev vsoto 25.000 K.

Na predlog uda glavnega odbora g. drž. poslanca župnika Hladnika je sklenil glavni odbor predložiti protest proti nameravanemu vinskemu davku, ki bi kranjsko deželo posebno hudo prizadel in ki bi v nameravani obliki kmalu po vojni prav gotovo kranjsko vinarstvo ugonobil. Glavni odbor je sklenil resolucijo, ki naj se predloži prizadetim ministrstvom in se o njej obvesti jugoslovanski klub državnih poslancev na Dunaju.

Predsednik je poročal o korakih, ki jih bo storiti v prosepah konjereje, ter povedal, da je referent za konjerejo v kmetijskem ministrstvu general Merhal obljubil izdatno denarno podporo, če se ustanove na Kranjskem žrebetišča, ki bodo imela vsaj po 100 oralov pašnikov. Glavni odbor je vzel z zadoščenjem to poročilo na znanje ter se je sklenilo takoj iskati v deželi posestva, ki bi bila primerna za ustanovitev žrebetišč. Za razgovor o konjerejskih vprašanjih se ima sklicati posebna odborova seja, h kateri bo povabljen tudi general Merhal, ki želi seji prisestovati.

Vsled prošnje Živinorejske zadruge v Košani bo družba tej zadrugi nakazala znesek, s katerim bo mogla ves svoj dolg pokriti. Potrebni denar se vzame deloma iz zaklada za pospeševanje živinoreje in deloma iz prispevka, ki ga je obljubil deželni odbor.

Glavni odbor je dovolil, da se posestvo družbene podružnice v Metliki dá deželnemu odboru za dobo 12 let v porabo za drevesnico, in sicer s pogojem, da se pri oddaji sadnega drevja v prvi vrsti ozira na ude družbe in da dogovor takoj preneha, če se drevesnica opusti.

Podpredsednik g. Zirc je pojasnil, da na Dolenjskem trpe kmetovalci vsled odprave semnje za prasiče ter je predlagal, da se kmetijska družba z utemeljeno prošnjo obrne do deželne vlade za njih zopetno vpeljavo. Vladni zastopnik g. vladni svetnik Detela je obrazložil vzroke, zakaj so se semnji odpravili, kateri vzroki so pa sedaj odpadli, zato je obvestil glavni odbor, da se z mesecem novembrom ti semnji zopet ožive, kar je glavni odbor odobruje in hvaležno vzel na znanje.

Glavni odbor je ukrenil se na merodajnih mestih z vso silo potegniti, da se kmetovalcem dodeli več usnja za obuvala, kajti če ostane pri sedanjih razmerah, ne bodo mogli otroci niti v šolo hoditi in kmet ne bo mogel opravljati kmetijskih del. V enakem zmislu naj se družba tudi zavzame za dodelitev večjih množin petroleja, brez katerega kmetovalci svoje produkcije ne morejo pozimi vzdržati, zlasti produkcije živine, ki je danes nad vse važna.

Za nove ude se je od zadnje seje sem priglasilo 1128 kmetovalcev, ki jih je glavni odbor sprejel, in sicer gg.: Pugelj Anton, posestnik v Kosezah; Benc Anton, posestnik v Trnovem; Benigar Francišek, posestnik v Trnovem; Škrlić Francišek, posestnik v Vel. Bukovici; Hrvatinić Jožef, posestnik v Mali Bukovici; Škrlić Anton, posestnik v Trnovem; Štemberger Anton, pos. v Vrbovem; Prosen Marija, posestnica v Vrbovem; Dovgan Ivan, posestnik v Sozah; Lavrenčič Jožef, posestnik v Harijah; Matko Francišek, posestnik v Tominjah; Urh Janez, posestnik v Tominjah; Kocjančič Jakob, posestnik v Tominjah; Primec Janez, posestnik v Tominjah; Primec Anton, posestnik v Tominjah; Kocjančič Jožef, posestnik v Tominjah; Logar Helena, posestnica v Tominjah; Cetin Marija, posestnica v Tominjah; Sevar Ana, posestnica v Tominjah; Primec Janez, posestnik v Tominjah; Tonc Janez, pos. v Tominjah; Boštjančič Ana, posestnica v Tominjah; Štefančič Francišek, posestnik v Trnovem; Rojc Anton, posestnik v Jablanici; Tomažič Jožef, posestnik v Dobropolju; Počkaj Jožef, posestnik v Brceh; Dovgan Marija, posestnica v Trnovem; Štefančič Ivan, posestnik v Trnovem; Primec Alojzij, posestnik v Bistrlici; Tonc Marija, posestnica v Tominjah; Jagodnik Janez, posestnik v Tominjah; Jagodnik Janez, posestnik v Tominjah; Boštjančič Anton, posestnik v Tominjah; Logar Anton, posestnik v Tominjah; Logar Jožef, posestnik v Tominjah; Boštjančič Jožef, posestnik v Harijah; Boštjančič Ivan, posestnik v Harijah; Boštjančič Jožef, posestnik v Harijah; Boštjančič Janez, posestnik v Harijah; Boštjančič Anton, posestnik v Harijah; Polh Francišek, posestnik v Harijah; Gombač Francišek, posestnik v Harijah; Vičič Anton, posestnik v Harijah; Boštjančič Janez, posestnik v Harijah; Boštjančič Jožef, posestnik v Harijah; Polh Jožef, posestnik v Harijah; Vičič Marija, posestnica v Harijah; Grl Janez, posestnik v Harijah; Frank Anton, pos. v Brceh; Boštjančič Marija, posestnica v Brceh; Vičič Jožefa, pos. v Gornjem Zemonu; Uljančič Jožefa, posestnica v Gornjem Zemonu; Brožič Marija, posestnica v Gornjem Zemonu; Hrvatinić Franciška, posestnica v Gornjem Zemonu; Štemberger Ivan, pos. v Vrbovem; Kastelic Jožefa, posestnica v Vrbovem; Baša Anton, posestnik v Dol. Zemonu; Colja Ignacij, posestnik v Podstenjšeku; Urh Jožefa, posestnica v Tominjah; Vičič Marija, posestnica v Mali Bukovici; Zlosel Marija, posestnica v Mali Bukovici; Logar Franciška, posestnica v Vrbovem; Milavec Jožef, posestnik v Mali Bukovici; Korče Rudolf, posestnik v Trnovem; Vičič Marija, pos. v Gornjem Zemonu; Uljančič Marija, posestnica v Gornjem Zemonu; Grl Marija, posestnica v Gornjem Zemonu; Boštjančič Francišek, posestnik v Gornjem Zemonu; Torjan Jožef, pos. v Harijah.

(Dalje sledi.)

Domovina kliče vse svoje državljane; tudi najmanjši podpis ji je dobrodošel!

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{12}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 21. V Ljubljani, 15. novembra 1917. Letnik XXXIV.

Blagovno poročilo.

Ljubljana, 15. nov. 1917. — Prevzemne cene za 1916/17 za siedeče avstrijske pridelke: Za sto kg Drž. zak. 219 z dne 31. julija 1917: Pšenica K 40.—, Rž K 40.—, Pira K 40.—, Ječmen za varenje K 37.—, ječmen za krmo K 37.—, Oves K 36.—, pri oddaji pred 15. nov. se pribije še 2 K pri 100 kg. Po min. nar. z dne 29./9. 17. drž. zak. št. 391 veljajo naslednje prevzemne cene za 100 kg: koruze K 38.—, prosa K 40.—, ajde K 40.—, graha K 80.—, fižola K 80.—, leče K 120.—, boba K 60.—, grašice K 100.—, oziroma K 51.—, ter K 35.—, zadnjega žita K 35.—, oruženih koruznih storžev K 15.— franko mesto prevzema. Jedilni fižol in bob vseh vrst K 40.— Fižol in bob, grah ali leča za krmo K 30.—. Grašica K 29.—, Mak K 150.—, Ogrštica K 100.—, Repiš K 97.—. Suhe češnje, sto kg, Drž. zak. 290. z dne 6. sept. 1916: a) do 106 kom. K 104.—, b) 106 do 130 kom. K 100.—, c) nad 130 kom/kg K 95.—, d) merkant. blago K 65.—, Povidl K 120.—, Držav. zak. 159 z dne 10. aprila 1917: Sladne kali K 22.—, Pivovarniške tropine, posušene K 26.—, Tropine sojnih rož, oluplj. pečk K 25.—, neoluplj. K 17.—, Tropine bučnih pečk oluplj. K 30.—, neoluplj. K 20.—, Lanene tropine K 25.—, Konopne tropine K 19.—, Tropine repnice K 18.—, Makove tropine K 24.—, Krompirjevi izlužki posušeni K 19.—, sto kil, kolodvor obratovalešča, brez vreč, vstevši stroške nakladanja. Krompir 22 K od 5. sept. dalje. Drž. zak. 390/17 z dne 23. sept. Seno 23 K, škupa (ržena slama) 13 K, slama od žita, graha, in grašice 11 K, fižolova, bobova, lečina, makova, repična in koruzna slama po 7 K za 100 kg. Jajca. V ozemlju Ljubljane velja kos pri pridelovalcu 28, v trgovini pa 32 vinarjev, v vseh drugih delih dežele velja jajce pri pridelovalcu 20, v trgovini pa 24 vinarjev, glej ukaz c. kr. dež. predsednika z dne 7. nov. 1916 št. 34.201. Moka. Pšenična moka za peko, pšenični zдроб, pšenična debela moka (graham krušna moka) K 110.—; pšenična moka za kuho K 90.—; pšenična enotna moka K 75.—; ržena enotna moka K 47.— za 100 kg od bližnje železn. postaje milna (brez vreč). — Ajdovamoka, bela št. 1, 82 h; temna št. 2, 58 h. Koruzen zдроб 84 h, koruzna moka 52 h, koruzna obloga 52 h. (Odredba c. kr. dež. vlade z dne 14. maja 1916, št. 16.303) Ješprenj št. 10, 66 h; št. 9, 68 h; št. 8, 75 h.

Žita in moke posreduje občinam Zavod za promet z žitom ob času vojne, podružnica v Ljubljani. Gori označene prevzemne in najvišje cene

objavljene so čisto neobvezno glede pravilnosti. Za semensko blago določene so primerno višje cene.

Do c. kr. kmetijske družbe obrniti se je le glede tistih kmetijskih potrebščin, katerih cene so objavljene v družbenih vesteh »Kmetovalca«.

Tržna poročila.

Cene za klavno goved. (Ukaz dež. preds. z dne 10./3. 1917., št. 8855.) — Za 1 kg žive teže veljajo naslednje najvišje cene in sicer: za volj I. kakovosti po K 3.50, II. kakovosti po 3 K, III. kakovosti po K 2.50; za krave I. kakovosti po K 3.10, II. kakovosti po K 2.70, III. kakovosti po K 2.30; za telice in bike I. kakovosti po K 3.30, II. kakovosti po K 3.—, III. kakovosti po K 2.40, za koščeno živino po K 1.80. Za kalo se sme odbiti do 5% od žive teže v kolikor je živina nakrmljena ali napojena. (Glej letošnji »Kmetovalec« stran 47, 52, in 81.)

Najvišje cene za prasiče. (Min. naredba z dne 6./7. 1916, drž. zak. št. 211.) — Za 1 kg žive teže veljajo najvišje cene in sicer za pitane prasiče, ako pridejo res v zakol (iz hleva) po K 5.50, za debele prasiče za nadaljnjo pitanje, ki so od 60–90 kg teži po 6 K, za mesnate prasiče nad 40 kg žive teže po K 4.70, za pitane prasiče pod 60 kg in mesnate prasiče pod 40 kg ni določena nikaka cena, a jo zato določa ukaz. dež. predsednika, ki tu sledi. (Glej lanski »Kmetovalec« stran 103, 118.)

Najvišje cene za prasiče, ki jih min. nar. z dne 6./7. 1916 ne omenja. (Ukaz dež. preds. Za 1 kg žive teže veljajo naslednje najvišje cene: A. za odstavljene pujske do 3 mescev starosti: 1) domačega plemena po 8–9 K, križanih pasem po 9–10 K, žlahtnih pasem po 10–12 K; B. za prasiče za zakol in sicer: pitane prasiče pod 60 kg žive teže in nepitane pod 40 kg žive teže 1.) domačega plemena po K 5.—, križanih pasem po K 5.50, žlahtnih pasem po K 6.—. Za prasiče za plemo, ki so navedeni pod B se sme pribiti še 25%, ako se jih proda za plemo. Za plemenske mrjase in za breje svinje gorenje cene ne veljajo. (Glej letošnji »Kmetovalec« stran 47.)

Svinjska mast in sveže meso po K 7.80 za kg čiste teže. (Min. nar. z dne 6./7. 1916. — (Glej lanski »Kmetovalec« stran 103, 118.) Za svinjsko mast pa določa novejši ukaz dež. predsednika z dne 1./4. 1917 št. 10.384 odškodnino in sicer za 1 kg surove masti po K 7.—, scvrte svinjske masti po K 8.—. (Glej letošnji »Kmetovalec« stran 55.)

Prijave

za podpisovanje VII. vojnega posojila prejema od svojih udov tudi

c. kr. kmetijska družba kranjska

po izvirnih pogojih, ki so razvidni v današnji objavi.

Nasloviti je te prijave na (55)

knjigovodstvo c. kr. kmetijske družbe Ljubljana, Turjaški trg 3.

Udje, udeležite se častno!

Kdor nima sredstev, da bi podpisal večje posojilo, naj si zavaruje življenje na vojno posojilo nakar plača posojilo v malih obrokih. Izročljivo je tako posojilo v slučaju doživetja po dvanajstih letih, v slučaju smrti pa takoj.

Zahtevajte natančnejša pojasnila glede visokosti obrokov itd.

Podpisujte sedmo avstrijsko vojno posojilo!

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po (7)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 ¹/₄ %

Rezervni zakladi znašajo en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najbolje.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 6 vinarjev v denarju ali znakah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirlivrstno objavo, tičejo se gospodarskega prometa.

Upravištvo ne prevzame posredovanja.

Cepljeno trsje, dveletno, zelo močno 100 kom. 45 kron, šmarnica necepljena 100 kom. 30 kron, prodaja Anton Slodnjak, trtničar, pošta Juršinci pri Ptuj, Stajersko. 206

Sprejme se v službo dekle za vsako delo pri manjši družini v Ljubljani. Hrana dobra, plača po dogovoru. Naslov pové upravištvo »Kmetovalca« 213

Pristni čebelni vosek in med kupi v količini trgovec Jurej Jenko, Škofja Loka in prositi tozadevnih ponudb cene in množine. 98

V popolno oskrbo sprejemem **krepkega mladeniča** postenih starišev za dnevno delo v mlin ali kot učenca. Alojzij Kupec, valčni mlin, Sv. Pavel pri Preboldu Stajersko, 215

Bencin motor 3 HP sile in dva železna soda stanju ima naprodaj Ivan Triller na Bledu. 216

Pet let starega konja, temnopramaste barve, zelo dober za težo voziti, prodaja L. Rebolj, Kranj. 217

Kobilo pramasto, 16 pesti visoko, ki je zaskočena, stara štiri leta, privajena vsaki vožnji, prodaja zaradi pomanjkanja krme za ceno po dogovoru Tomaž Pretnar v Zirovnici 29. Gorenjsko. 218

Proda se bencin motor malo rabljen, v brezhibnem stanju posebno pripraven na pogon kmetijskih strojev. Filip Lazar, posestnik, Jesenice, Gorenjsko. 219

Kobila, 7 let stara, žrebetna težka, pincgavske pasme, je naprodaj za ceno po dogovoru pri Antonu Globočnik, posestnik v Mošnjah, p. Radovljica. 220

Pozor kmetovalci!

Kupim (54)

vsako, tudi najmanjšo množino dobro posušenih olupkov od jabolč in hrušek vsako posebej po 2 K kg in dobro posušene, snažne tropine od jabolč in hrušek po 80 K za 100 kg.

Tvrška Franc Kos v Ljubljani, Sodna ul. 2.

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::

je imela koncem l. 1916 vlog . K 55,000.000.—, hipotečnih in občinskih posojil „ 33,000.000.—, rezervnega zaklada „ 1,500.000.—.

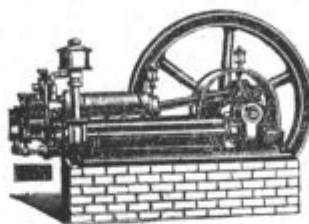
Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4 %

večje in nestalne vloge pa po dogovoru. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade. Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Poseja na zemljišča in poslojja na Kranjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 ¹/₄ %, obrestim in proti najmanj 1 % oziroma ¹/₄ % odplačovanju na dolg. V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev iz najslavitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLIA“.

Poštne hranilnice račun št. 825.406. Telefon št. 185.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice registr. zadruga z neomej. zavezo v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po 4 ¹/₄ % (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v vsaki s čistočnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge in do dne dolga.

Stanje hranilnih vlog 23,000.000 kron

Stanje rezervnih zakladov: 1,000.000 kron.

„Nadaljevanje „Družbenih“ vesti“:

■ * **Prazne vreče.** Za izvršeno pošiljatev semenskega žita je dala c. kr. kmetijska družba mnogim udom svoje vreče. Družba dotične ude uljudno prosi — ker vreč sedaj zelo primankuje in ker mora družba naprej skrbeti že za vreče v svrhu nabave jarega semenskega žita — da družbene vreče blagovoljno takoj in v dobro porabnem stanju vrnejo, kar bi družbi bilo vsekakor ljubše, kakor če naj jim pošlje račun zanje. Družba pričakuje hitrega odziva, sicer bi bilo priskrbovanje semenskega žita v prihodnje skoraj onemogočeno. Na železniškem voznem listu je napisati: »Prazne vreče za semensko žito, iz vegetab. snovi tkane, nazaj.«

* **Posamezni udje** naj ne naročajo le zase naravnost pri c. kr. kmetijski družbi, temveč naj svojo naročitev na kmetijske potrebščine prijavijo pri svoji kmetijski podružnici, ki potem **skupno** pri družbi za ves svoj okoliš naroči.

* **C. kr. kmetijska družba kranjska ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:**

Kalijev hipermanganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron *kg*. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdu«, ki je udom proti plačilu 20 h na razpolaganje.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 70 h kilogram.

Galun po K 110— sto *kg*.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane *kg* za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Salojidin (natrijev tiosulfat) proti grozni plesnobi namesto žveplove moke, stane K 1'20 *kg*. Glede rabe natrijevega tiosulfata opozarjamo na spis »Sredstva proti plesnobi« v prvi številki »Kmetovalca«.

Fenoltaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, pola po 1 K.

Rafija (extra Majunga) po K 25'60 *kg*. Rafija se oddaja le v celih snopih po približno poldrug *kg*.

Trakove za vezanje snopov (enostaven motvoz) v klopčičih po 2000 *gr* po K 12'— *kg*.

Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani.

Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K.

Požiralnikove cevi z dvojno tkano cevko za goved z gobčnim lesom po K 29'—, z žično cevko za goved št. 3466 po K 15'—.

Mlečne cevi iz kosti, št. 3561 po K 1'40.

Klajno apno, 38—42%, precipitirano (ne žgano) ima družba zopet v zalogi in ga oddaja *kg* po 96 h.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. *kg* eponita stane 7 K brez poštne in zavoja. Množine eponita po 10 *dkg* se pošilja za 80 vinarjev s poštino in zavojem vred kot vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 12 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati.

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 *kg* setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 2. z dne 15. marca 1914. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnih po 1 *kg* za 18 K, $\frac{1}{2}$ *kg* za K 8'50, $\frac{1}{4}$ *kg* za K 4'50, $\frac{1}{8}$ *kg* za K 2'60, 50 *g* za K 1'40.

Yinski kamen

suhe gobe, kumno, med, vosek, sveže in suho sadje, smrekove storže, sploh vse deželne in gozdne pridelke, kakor tudi vinske sode in vse vrste praznih vreč kupi

(40) veletrgovina

Anton Kolenc, Celje.

Upravništvo
»Kmetovalca«
sprejema

primerne inserate

po cenah,
ki so razvidne na
poglavju.

Objavljenje bo imelo vedno zadovoljiv uspeh, kajti »Kmetovalca«, izbija (dvakrat mesečno) v 13-tisoč izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih deželah.

Kmetovalci!

Ena poglobitnih vojnih dolžnosti za vsakega kmetovalca v zaledju je, da sedaj kolikor mogoče veliko pridelava. Da pa doseže kar najboljše žetve in dobre kakovosti, v to je gnojenje **s kalijem:**

kajnitom ali kalijevo soljo

neobhodno potrebno.

Kalijeva solna gnojila šele izkoriščajo v zemlji se nahajajoče dušičnate in fosforove snovi.

Priporočati je, da si jih vsak pravočasno priskrbi.

Na joh je vzeti za srednje gnojenje 300 *kg* kajnita (jeseni ali zgodaj spomladi) ali 100 *kg* 40% kalijeve soli (za spomladno gnojenje).

Cene in pogoje proizvedeti je pri vseh kmetijskih družbah in trgovcih z umetnimi gnojili.

Pojasnila o uporabi vseh umetnih gnojil daje zastoj

Landwirtsch. Auskunftsstelle des Kalisyndikats
Wien, I. Schauflegasse 6.

ali pa

Franc Mulec v Gradcu

(Graz) Felix Dahnplatz 6.

Kmetovalci!

Razširjajte »Kmetovalca«! Čitajte ga pridno in ga dajajte tudi nečlanom čitati, da jih pridobite za družbo. 13.000 nas je že v Kmetijski družbi, pa bi nas bilo lahko še enkrat toliko. Čim več nas bo, več bomo dosegli.

Sedmo avstrijsko vojno posojilo.

Davka prosto 5½% državno posojilo po . . . K 92·50

Davka prosti 5½% državni zakladni listi po K 94·50

Podpisovalec prejme pol odstotno bonifikacijo in pri amortizačnem državnem posojilu vrhutega še obrestno bonifikacijo za en mesec.

Državno posojilo se bo v letih 1923 do 1957 potom izžrebanja vračalo.

Državni zakladni listi bodo dne 1. avgusta 1926 nazaj plačani.

Podpisovanja in pojasnila pri poštno hranilničnem uradu in pri poštних uradih, pri davčnih uradih, državnih blagajnah, pri Avstro-ogrski banki in nje podružnicah, pri vseh bankah, bankirjih, hranilnicah zavarovalnicah, kreditnih zadrugah.

Ugodnosti Avstro-ogrške banke in vojne posojilnice za predujeme pri posojilih v svrhu podpisovanj.

Podpisovanje od 5. novemb. do 3. dec. 1917.